
***Наталія МЕЛЬНИК,**
д.п.н., доцент, в.о. декана
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
Олена КОВТУН,
д.п.н., професор, завідувач кафедри іноземних мов
і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
Національного авіаційного університету, Київ, Україна
Анжеліка КОКАРЄВА,
заступник декана з наукової та міжнародної роботи
Національного авіаційного університету, Київ, Україна
Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ,
професор кафедри прикладної механіки
та інженерії матеріалів Аерокосмічний факультет,
Національного авіаційного університету, Київ, Україна*

МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ В ПОСТПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД ТА В УМОВАХ ВІЙНИ

Постановка проблеми. Сучасний темп розвитку науково-дослідної діяльності в українському та світовому вимірі визначається невизначеністю, гнучкістю та постійними викликами [13; 14], зумовлені зовнішніми факторами до яких в українському контексті належать: війна, кількість тимчасово-переміщених закладів освіти та осіб з тимчасово окупованих територій; в європейському та світовому масштабах: переорієнтація на співпрацю з представниками відмінними від російських науково-дослідних та освітніх установ, глобальної диджиталізації та інтеграції всіх сфер діяльності суспільства. В контексті зазначених викликів нової якості та форматів набуває міжнародна інтеграція та співпраця української та зарубіжної наукової й викладацької спільноти [1; 2].

Відтак, виникає потреба у визначенні подальших стратегій та розробки механізмів практичного втілення ідей щодо співробітництва, реальних стажувань українських науковців та викладачів до європейських та інших університетів, що становить *мету даної статті*.

Важливим у реалізації мети є розв'язання таких міні-завдань дослідження. Поняття «міжнародна інтеграція в контексті університетського партнерства» та «наукові дослідження в контексті проектного партнерства» в європейському науковому вимірі та окреслення практичних шляхів пошуку такого партнерства на прикладі

структурного підрозділу; визначення етапів та конкретних дій щодо залучення співробітників до проектної співпраці.

Виклад основного матеріалу. Щодо першого концепту «*міжнародна інтеграція в контексті університетського партнерства*», то можемо зазначити, що послуговуємось у визначенні термінологією запропонованим у «Путівнику по вищій освіті Великої Британії та партнерствам для закордонних університетів» від 2023 року видання: «робочі відносини між окремими науковцями, коли потенційні вигоди та ризики від закордонної співпраці зростають, взаємозбагачуючи «портфель» інноваційних практик та досліджень, стратегій управління, а університети та коледжі почали більш ефективно управляти своїм портфелем міжнародних контактів [10]. Наукові дослідження в контексті проектного партнерства розуміються як співпраця на інституційному рівні, яка виходить за рамки одного спільного проекту. Партнерство – це співпраця на інституційному рівні, яка виходить за рамки одного спільного проекту. Інформація на цій сторінці, особливо щодо угод, також може бути використана для оцінювання окремих проектів, і ці оцінки будуть актуальними для науково-дослідних установ, лікарняних фондів і компаній [15].

Зазначимо, що питання партнерства між українськими та європейськими, іншими зарубіжними університетами набуло нової статутності з 2022 року. Співробітництво між університетами стало дуже помітним на порядку денному формування політики у сфері політики вищої освіти, як на національному, так і на інституційному рівнях. У контексті наукомістких економік уряду все більше усвідомлюють економіки уряду все більше усвідомлюють важливість закладів вищої освіти як стратегічних гравців як у національному, так і в регіональному економічному розвитку, враховуючи їхній потенціал у підвищенні кваліфікації та розвитку як на національному, так і на регіональному рівнях, враховуючи їхній потенціал у підвищенні кваліфікації та знань робочої сили та сприяти виробництву та обробці інновацій за допомогою технологій, виробництву та впровадженню інновацій через передачу технологій, трансферу технологій [12].

Університети стають глобалізованими, подібно до бізнес-інституцій, оскільки університети шукають шляхи зміцнення зв'язків та формування стратегічних альянсів з іншими університетами за кордоном, щоб запропонувати студентам міжнародний досвід за кордоном, щоб запропонувати міжнародний досвід своїм студентам, а отже, покращити їхні крос-культурні та їхні крос-культурні, а також "тверді" та "м'які" навички. Як наслідок, університети сподіваються сформувати добре підготовлених студентів для майбутньої роботи в мінливому,

конкурентному та міжнародному середовищі робочому місці, де іноземні мови та досвід роботи за межами своєї країни стають нормою.

Крім того, інтернаціоналізація університетів відбувається за допомогою онлайн-освіти та академічних дослідницьких зв'язків, а також через кампуси за кордоном. Інтернаціоналізація серед університетів допомагає також збільшити їхню сферу діяльності та економію на масштабах, а також стати по-справжньому глобалізованими [12].

Відповідно до рекомендацій запропонованими Норвежським дерикторатом вищої освіти та навичок необхідними кроками в забезпеченні проектних міжнародних досліджень можуть стати:

1. Опис спіробітникам як короткострокові, так і довгострокові переваг партнерства.

2. Розгляд можливостей створення адміністративної підтримки, яка б дозволила академічному персоналу розвивати рівноправні партнерські стосунки у зв'язку з розробкою угод про співпрацю.

3. Складанням бюджетів та розподілом витрат.

4. Оцінка та аналіз заходів для зменшення ризику, наприклад, фінансової нечесності з боку партнера, за допомогою попередньої комплексної перевірки та процедур регулярного контролю.

5. План реагування на непередбачувані інциденти: припинення або коригування проектних планів

6. Співпраця з адміністративним персоналом установи-партнера для досягнення взаєморозуміння, наприклад, щодо бюджету, процедур бухгалтерського обліку, звітності, найму та законодавства.

7. Перевірка можливих зв'язки партнера з державою, розвідувальними службами та збройними силами відповідної країни, особливо якщо йдеться про країни, з якими країна не співпрацює у сфері політики безпеки. Це також стосується власників, якщо партнером є бізнес, і компаній, що належать бізнесу.

8. Оцінка та аналіз інформації, щоб мати змогу оцінити ризик для ваших власних цінностей та активів, безпеки та репутації (закони та нормативні акти країн-партнерів щодо обміну даними, персональних даних та прав інтелектуальної власності, іноді також можуть мати значення місцеві закони та правила тощо).

Якщо ж звертатися методу case-studying, то на прикладі діяльності Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій (далі ФЛСК або факультет) можемо навести приклад здійснення міжнародної інтеграції та підвищення проектної активності структурного підрозділу засобами створення активних робочих груп з двох означених напрямів. Так, в період з лютого 2024 року по середину квітня поточного року було проведено ряд

ініціативних заходів. Робота з міжнародної інтеграції та підвищення проектної активності співробітників розпочалася з:

Крок 1. Визначення 2-3 колег, що мають досвід міжнародної співпраці чи написання проектів, як індивідуальних в межах країни так і закордонних спільних досліджень із закордонними колегами;

Крок 2. Першої спільної зустрічі співробітників факультету та колег зазначених в «кроці 1», що була присвячена насамперед ознайомленню колег з загальною концепцією міжнародного співробітництва та презентацією прикладів співпраці окремих співробітників факультету, як представників структурного підрозділу університету та презентування їхнього досвіду налагодження такої співпраці [7].

Крок 3. Визначення шляхом усного або дистанційного цифрового опитувальника колег, які хочуть розвивати навички міжнародного партнерства та взаємодії із зарубіжними колегами, а також колег, які зацікавились проектними можливостями, як в межах індивідуальних апікацій, так і групових в межах однієї країни та із зарубіжними колегами.

Крок 4. Створення робочих 2-х груп за напрямками (міжнародна інтеграція, проектна активність) та призначення регулярних зустрічей для розробки стратегії та механізмів пошуку закордонних партнерів та проектних пропозиції (грантів) [4; 5].

Крок 5. Створення каналів інформування всіх співробітників факультету про роботу груп та знайдені ними пропозиції, супровід учасниками груп колег, що виявляють зацікавленість в пошуках партнерів для міжнародного співробітництва (наприклад – стажування, викладання, ознайомчі поїздки), а також колег, що шукають партнерів для спільних проектів та досліджень із закордонними науковцями [9; 6].

Крок 6. Залучення колег до науково-методичних заходів з наявними партнерами [6].

Крок 7. Розробка з закордонними колегами подальшої стратегії спільних дій та можливостей спільного подання грантових пропозицій від факультету [6; 8].

Зазначимо, що запропоновані кроки не є вичерпними, їх можна конкретизувати та розширювати з урахуванням локальних потреб структурних підрозділів в різних регіонах України. Однак, зазначені кроки можуть являти собою певну канву для стратегії та початку роботи, а потім розроблятися в більш теоретично обґрунтовану модель, що становить перспективу подальших розробок, що започатковані в рамках проекту «Вища освіта в період постпандемії: трансформації, виклики та перспективи» (Державний реєстраційний номер: 0122U001803).

Висновки. Отже, міжнародне партнерство та інтеграція, проектна активність можуть стати пріоритетним аспектом у стратегічному

плануванні як межах університету в цілому, так і в контексті функціонування структурного підрозділу (факультету) зокрема. Практика нещодавніх ініціатив проведених на Факультеті лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету засвідчила, що для оптимальної практичної реалізації завдань з міжнародного співробітництва можуть стати:

1. Створення як мінімум двох робочих груп з міжнародної інтеграції та підвищення проектної діяльності співробітників структурного підрозділу.

2. Робота груп має бути спрямована впершу чергу на оперативну розробку програми (стратегії) з інтернаціоналізації, що мають бути інституціоналізовані. Це означає, що створення повноцінного осередку в межах структурного підрозділу та офісу під нього (виокремлення робочого кабінету, студії) з достатніми ресурсами (людьми, бюджетом і технологіями) є необхідним для планування, реалізації та моніторингу ініціатив.

3. Усі ключові зацікавлені сторони (менеджмент структурного підрозділу, завідувачі, співробітники) повинні брати участь у регулярних зустрічах, переглядах та зворотному зв'язку, щоб вчитися на поточних практиках міжнародної співпраці та залишатися поінформованими щодо комунікації із зарубіжними партнерами.

4. Необхідно запровадити офіційні та безперервні механізми і системи оцінювання для оцінки цілей, прогресу та результатів інтернаціоналізації.

5. Розробляти різні підходи до створення та формувати, описувати моделі міжнародної співпраці та проектної діяльності з іноземними ЗВО чи організаціями, тощо.

6. Здійснювати перегляди стратегій партнерства, вести дистанційні та засобами електронного листування переговори, що повинні бути постійним процесом і діяльністю в структурному підрозділі університету тощо.

Зазначене сприятиме набуття досвіду міжнародного партнерства в межах, наприклад, факультету чи інституту, навіть в умовах війни. Окрім того, підтримка європейської наукової спільноти дозволить набуття досвіду здійснення, хоч і дистанційних, але спільних наукових досліджень та наукових заходів – конференцій, науково-методичних семінарів та круглих столів.

Подальшою перспективою в рамках дослідження та реалізації практичних завдань проекту «Вища освіта в період постпандемії: трансформації, виклики та перспективи» (Державний реєстраційний номер: 0122U001803) вбачаємо в проведенні практичних оффлайн та онлайн семінарів та тренінгів в університетах різних регіонів України

(Черкаська, Сумська, Миколаївська, Львівська, Київська та інші області), що дозволить десимінувати досвід здійснених практичних заходів на Факультеті лінгвістики та соціальних комунікації Національного авіаційного університету.

Список літератури

Вища університетська освіта в умовах постпандемії: виклики та перспективи після війни [Електронний ресурс]: монографія / Н. І. Мельник, О. В. Ковтун, Л. В. Помиткіна, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, А. М. Кокарева. — Київ: Талком, 2023. — 180 с.

Діагностика критеріїв, показників та рівнів трансформацій у вищій освіті в умовах постпандемії та в умовах російської агресії проти України [Електронний ресурс] : науково-методичний посібник / Н. І. Мельник, О. В. Ковтун, Л. В. Помиткіна, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, А. М. Кокарева. — Київ: Талком, 2023. — 103 с.

Відбулося перше засідання робочої групи забезпечення міжнародної інтеграції та підвищення проектної активності та мобільності науково-педагогічних співробітників. 22 березня 2024 року. <https://flsc.nau.edu.ua/2024/03/23/vidbulosia-pershe-zasidannia-robochoi-hrupy-zabezpechennia-mizhnarodnoi-intehratsii-ta-pidvyshchennia-proiektivno-aktyvnosti-ta-mobilnosti-naukovo-pedahohichnykh-spivrobitnykiv/>

Засідання робочої групи забезпечення міжнародної інтеграції та підвищення проектної активності та мобільності науково-педагогічних співробітників ФЛСК. 29 березня 2024 року. <https://flsc.nau.edu.ua/2024/03/24/zasidannia-robochoi-hrupy-zabezpechennia-mizhnarodnoi-intehratsii-ta-pidvyshchennia-proiektivno-aktyvnosti-ta-mobilnosti-naukovo-pedahohichnykh-spivrobitnykiv-flsk/>

Партнерство в рамках співпраці Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій (Національного авіаційного університету, м.Київ, Україна) та Факультету освіти і бізнесу (Університету Євле, м. Євле, Швеція). <https://flsc.nau.edu.ua/2024/04/12/partnerstvo-v-ramkakh-spivpratsi-fakultetu-linhvistyky-ta-sotsialnykh-komunikatsii-natsionalnoho-aviatsiinoho-universytetu-m-kyiv-ukraina-ta-fakultetu-osvity-i-biznesu-universytetu-ievle-m-ievle-shve/>

Перспективи та механізми міжнародної інтеграції освітньо-наукового простору ФЛСК в рамках академічної мобільності, проектів та партнерської взаємодії. <https://flsc.nau.edu.ua/2024/03/17/perspektyvy-ta-mekhanizmy-mizhnarodnoi-intehratsii-osvitno-naukovoho-prostoru-flsk-v-ramkakh-akademichnoi-mobilnosti-proiektiv-ta-partnerskoi-vzaiemodii/>

Подальша міжнародна співпраця по проекту «Вища освіта в період постпандемії: трансформації, виклики та перспективи» (Державний реєстраційний номер: 0122U001803).

<https://flsc.nau.edu.ua/2024/04/09/podalsha-mizhnarodna-spivpratsia-po-proiektu-vyshcha-osvita-v-period-postpandemii-transformatsii-vyklyky-ta-perspektyvy-derzhavnyi-reiestratsiinyi-nomer-0122u001803/>

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій. Телеграмканал <https://t.me/+dx1bBbMUNLs3YzEy>

Baskerville, I. (2013). A guide to UK higher education and partnerships for overseas universities. Arlecdon Consulting Ltd. Research Series /11. www.international.ac.uk

Khan, M. A., Bank, D., Okon, E. E., Al-Qaimari, G., Olivares-Olivares, S. L., & Treviño-Martinez, S., (2014). *Diverse Contemporary Issues Facing Business Management Education*. Idea Group, USA.

Khan, M., Omari, A., Bank, D., International Journal of Economics & Strategic Management of Business Process (ESMB). pp. 86-99. ISSN: 2356-5608

Luzik E., Demchenko N., Melnyk N., Semichenko V., Proscurka N. Influence of tolerance to uncertainty on personal and professional development of pilots during aviation specialists' training Incas Bulletin, Volume 13, Special issue. 2021. pp. 143 – 157.

Melnyk, N., Stepanova, T., Sytchenko, A., Zaplatynska, A., & Korniienko, I. (2022). Challenges for scientific and pedagogical staff of universities after pandemia 2019. *Revista Eduweb*, 16(2), 9–29. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.02.1>

Partnerships in the research field. 2023. Norwegian Directorate for Higher Education and Skills. <https://hkdir.no/en/guidelines-and-tools-for-responsible-international-knowledge-cooperation/international-research-and-innovation-cooperation/partnerships-in-the-research-field>